

ZÁPIS
23. KOLOKVIUM ČESKÝCH, MORAVSKÝCH A SLOVENSKÝCH BIBLIOGRAFŮ
Kysucká knihovna v Čadci
3. – 5. 10. 2021

Kolokvium se uskutečnilo v rámci Měsíce české a slovenské kulturní vzájemnosti, pod záštitou Sdružení knihoven ČR – Sekce SDRUK pro bibliografii, Slovenské asociace knihoven a ve spolupráci s Kysuckou knihovnou v Čadci, za přispění Fondu na podporu umění.

3. 10. 2021

Doprovodný program:

V rámci nedělního programu kolokvia jsme se zúčastnili prezentace a lektorované prohlídky Muzea kysucké dědiny v přírodě ve Vychylovce a navštívili Orloj ve Staré Bystrici.

4. 10. 2021

Zahájení:

Kolokvium zahájila PhDr. Janka Bírová, ředitelka Kysucké knihovny v Čadci, jménem SAK přivítala účastníky Mgr. Katarína Šušoliaková; PhDr. Blanka Snopková, Ph.D., se omluvila pro nemoc.

Odborný program:

I. tematický blok: Regionální bibliografie – zdroj informací o kulturním a přírodním dědictví regionů, ochrana životního prostředí v regionech

Moderovala: PhDr. Janka Bírová

1. Juraj Fándly – obyčejný farář z Naháče / Bc. Jana Brlit'ová, Knihovna Juraja Fándlyho v Trnave

Bc. Jana Brlit'ová omluvena, příspěvek přednesla PhDr. Janka Bírová

V příspěvku byl představen vzdělávací cyklus Po stopách „berňolákovčiny“, zaměřený na osobnosti trnavského regionu, které přispěly k uzákonění a šíření první spisovné slovenštiny. V další části jsme se seznámili s životem a dílem osvícenského kněze J. Fándlyho, s výběrovou personální bibliografií Juraj Fándly (1750–1811) a shlédli videoprezentaci.

2. Dejatelia východného Slovenska – uspěli doma i ve světě / Mgr. Viktor Szabó, Štátna vedecká knihovna v Košiciach

Představení bibliografického slovníku *Dejatelia východného Slovenska* (II. diel, L-Ž). Přímou navazuje na I. díl (A-K), vydaný v r. 2016. Příspěvek přiblížil dílo jako celek, a také

skrz jednotlivé osobnosti. Slovník má široce koncipovaný regionální záběr, a to jak územní, tak chronologický. Dílo přináší poznatky z více než 50 letého reg. výzkumu celého východního Slovenska. Všechny výsledky vědeckovýzkumné činnosti ŠVK Košice se zpracovávají a zpřístupňují veřejnosti prostřednictvím bibl. online db, přístupné z webových stránek knihovny. Jednou z podskupin této db je i REOS – regionální osobnosti.

3. Jedinečný region Turiec ...to jen tak nenajdete! / Bc. Alena Sochul'áková, Turčianska knižnica v Martine

Představení regionu, územní vymezení, historie. Turčianská knihovna v Martině – historie a současnost, bibliografické pracoviště, regionální fond, vernisáž výstavy Michal Milan Harmic, besedy s reg. osobnostmi, kniha Turca – čtenářská anketa 2020, 2019, ediční činnost pracoviště, ochotnické divadlo v Turci.

II. tematický blok: Uspěli ve světě, doma je neznáme

Moderovala: Mgr. Katarína Šušoliaková

4. Ferdinand Písecký – pobočník M. R. Štefánika / PhDr. Katarína Benciová, Mgr. Daniela Tóthová, Malokarpatská knižnica v Pezinku

- kolegyňe pro nemoc omluveny, příspěvek nahrazen:

Knihovny v čase a prostoru: pátrej s knihovnou hravě a interaktivně / Mgr. Andrea Sivaničová, Krajská knižnica P. O. Hviezdoslava v Prešove

Prostřednictvím mobilní aplikace se lze seznámit s 80 osobnostmi Prešova a Krosna (spisovateli, učители, hudebníky, umělci, lékaři a lékárníky, vědci a průkopníci), a s budovami a místy spojenými s jejich životem. Obsahuje 16 naučných chodníků ve 3 jazycích, mapy a 3D prohlídky osobností, audioprůvodce, kvízy, virtuální prohlídky knihoven a propojení osobností na knihy v online katalozích knihoven.

5. Historička a bibliografka Marie Ludmila Černá-Šlapáková v Praze a Bratislavě / PhDr. Jiřina Kádnerová

PhDr. Jiřina Kádnerová omluvena, příspěvek přednesla Mgr. Eva Svobodová

M. L. Černá-Šlapáková vystudovala historii a zeměpis na FF UK v Praze, ještě před dokončením studií odešla za rodiči do Bratislavy. Po válce vystudovala archivnictví na Státní archivní škole, poté si prohloubila studia v Paříži. V Bratislavě pracovala v Universitní knihovně jako tajemnice ředitele Jana Emlera, podílela se na její proměně v moderní vědeckou instituci. Činností v knihovně se její zájem přesunul z historie na knihovnictví a knihovědu, dokladem jsou mj. její Stručné dějiny knihtisku (1948) využívané jako studijní text. Od r. 1937 vyučovala také jako lektorka na Univerzitě Komenského v Bratislavě. Z Bratislavy musela rodina v roce 1939 odejít, v Praze byla zaměstnána v Národní knihovně jako bibliografka. V letech 1951–1960 dojížděla z Prahy do Bratislavy vyučovat na Univerzitu Komenského bibliografii a knihovědu. Vedla také diplomové práce. Na 2. sjezdu čs. knihovníků v Bratislavě v roce 1958 jí bylo uděleno čestné uznání Ministerstva školství a kultury.

6. Juraj Langer – poutník s vlastní mapou / Mgr. Katarína Kožáková, Ph.D., Ľubica Luptáková, Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne

Jiří Langer – historik, etnolog, vědecký pracovník, významná osobnost vědeckovýzkumné práce na poli lidové architektury, malíř, ilustrátor, odborný garant muzeí v přírodě. Na Oravě působil 11 let, zaměřoval se na zdokumentování lidové architektury oravských vesnic, organizoval odborné přednášky. V r. 1965 spolu s Ignácem Kolčákem zřídili Oravskou galerii, ve které se stal ředitelem. Příspěvek je zaměřený právě na toto tzv. oravské období Jiřího Langerova.

7. Slovenská lingvistka Viera Budovičová a její působení na Univerzitě Karlově v Praze přes prizma personální bibliografie / PaedDr. Ivan Očenáš, Ph.D., Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici

Doc. PhDr. Viera Budovičová, CSc., rodačka z Nitry, lingvistka a vysokoškolská učitelka, 30 let působila na Univerzitě Karlově v Praze, kde se věnovala nejen konfrontačnímu výzkumu slovenštiny a češtiny, ale také propagaci slovenské kultury. Je uznávanou expertkou mezinárodní lexikologicko-lexikografické komise při Mezinárodním komitétu slavistů.

8. Čeští profesori na martinském gymnáziu v meziválečném období (1919–1938) / Ing. Ivana Poláková, Ph.D., prof. PhDr. Ing. Miroslav Tuma, DrSc. Ph.D., Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici

P. r. 1918 významně odlišná situace ve školství v Čechách a na Slovensku. Gymnázia v Čechách po převratu v r. 1918 navázala na fungování z předchozích let, na Slovensku ale bylo nutné vybudovat od základů celé střední školství. Ve šk. r. 1919/1920 vzniklo na Slovensku 35 středních škol. Po výzvě v r. 1919, aby se na slovenské střední školy přihlásili učitelé ovládající slovenštinu slovem i písmem, se přihlásilo více než 300 českých profesorů. Vyučování na martinském gymnáziu začalo 5. 10. 1919. Prvním ředitelem byl Ján Ulehla.

9. Dadanovská exulantská tiskárna v Žiline / Ivana Uríková, Krajská knižnica v Žiline

V Žilině od r. 1665 působila knihtiskárna patřící Jánovi Dadanovi st., jeho manželce Alžbětě a později synovi Jánovi Dadanovi ml., kterou Pavel Wetterini koupili r. 1664 pro svého zetě (manžela své dcery Alžběty) a přestěhoval ji do Žiliny. Ján Dadan st. byl moravský exulant. Jeho otec, Lukáš Dadan, byl českobratrský kněz, který odešel do exilu z Přerova do Púchova kolem r. 1628. Usadil se spolu s ostatními kněžími Jednoty bratrské v Púchově, kde žil až do své smrti.

III. tematický blok: J. A. Komenský a vzájemné průniky ve vzdělávání a kultuře

Moderovala: PhDr. Janka Bírová

10. Dílo Jana Amose Komenského v překladech po roce 1989 / Mgr. Lenka Pokorná Korytarová, Moravská zemská knihovna v Brně

Humanista, filozof, myslitel, pedagog a teolog Jan Amos Komenský je označován za otce moderního odborného vzdělávání. Příspěvek je zaměřen na zmapování zájmu o dílo J. A. Komenského v zahraničí na základě kvantity a tematického zaměření vydávaných překladů. S ohledem na rozsahové možnosti příspěvku je průzkum omezen jazykově a chronologicky na překlady do anglického, francouzského, německého, polského,

španělského a italského jazyka vydané v posledních 30 letech. Primárním zdrojem podkladů budou knihovní katalogy a databáze.

Doprovodný program:

Lektorovaná prohlídka expozice Kysuckého muzea v Čadci

Exkurze v Kysucké knihovně v Čadci

Pozoruhodnosti a atraktivita cestovního ruchu Žilinského kraje – prezentace

Nářečí a lidová slovesnost Horních Kysuc s ukázkami – divadelní prezentace

Společenský večer v prostorách Kysucké knihovny

5. 10. 2021

IV. tematický blok: Za historií drátenického řemesla

Moderuje: PaedDr. Ivan Očenáš, Ph.D.

11. Drátenictví – jedinečné slovenské řemeslo / Zuzana Hrdková, Kysucká knihovna v Čadci

Prezentace představila život dráteníků, historii drátenictví, jeho představitele v minulosti i současnosti a výtvarná díla inspirovaná drátenictvím.

12. Slovensko – kolébka drátenictví / PhDr. Eva Mičietová, Štátna vedecká knihovna v Košiciach

PhDr. Eva Mičietová omluvena, příspěvek přednesl Mgr. Szabó

Příspěvek se věnuje vzniku a rozmachu drátenictví na Slovensku, centru slovenského drátenictví, drátenickým dílnám v Evropě, Asii i Americe a vlivu 1. sv. války.

13. Drátenictví na Horním Pováží / Nataša Lajdová, Krajská knihovna v Žiline

Vandrující dráteník a jeho práce – fenomén, který je typický pro tradiční kulturu regionu Horního Pováží. Předpokládá se, že vzniklo v 18. stol., ale významu nabylo až v 19. stol. Drátenictví v meziválečném období zaznamenalo postupný úpadek a mířilo k zániku. Ve 2. pol. 20. stol. ožívá umělecké drátenictví. Příspěvek poukazuje na motivy dráteníka zobrazovaného v literatuře, ilustracích a výtvarné tvorbě a představuje dvě kulturní instituce zaměřené na tento fenomén: Povážské muzeum v Žilině a Muzeum drotárie ve Veľkom Rovnom.

V. tematický blok: Představitelky dobové české a slovenské prózy s vesnickou tematikou

Moderuje: Mgr. Eva Svobodová

14. Amálie Kožmínová, z Čech až na Podkarpatskou Rus / Mgr. Pavlína Doležalová, Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje

Plzeňská rodačka Amálie Blažena Kožmínová byla odbornou učitelkou ručních prací. Sbírala doklady lidových zvyků a obyčejů, spolupracovala s Renatou Tyršovou. Po vzniku republiky pracovala krátce na učitelském ústavu v Modre na Slovensku a posléze

byla na dva roky vyslána na Podkarpatskou Rus jako inspektorka oboru ženských ručních prací, kde zároveň prováděla soustavný národopisný průzkum. Po návratu díky ministerskému stipendiu dále studovala tuzemský národopis, zejména oblast jižních Čech. O lidových zvycích publikovala množství článků a realizovala mnoho přednášek. V rámci emancipačního hnutí psala praktické příručky určené hospodyním. Je autorkou nejen ceněných etnografických publikací, ale též románů a povídek zasazených do jižních Čech, na Podkarpatskou Rus a Slovensko. Příspěvek se podrobně zabývá její publikovanou literární činností.

15. Stopy Terézy Novákové na Chrudimsku / Martina Zlatohlávková, Krajská knihovna v Pardubicích

Příspěvek nezazněl, předpokládáme alespoň jeho otištění ve sborníku.

Závěr kolokvia

Odborný program zhodnotila Mgr. Eva Svobodová, předsedkyně SDRUK pro bibliografii.
Závěrečné slovo pronesla Mgr. Janka Bírová

Přednesené příspěvky budou publikovány v e-sborníku.

Příští kolokvium se bude konat v Hradci Králové v říjnu 2022.

Texty příspěvků a prezentace zasílat do **15. listopadu 2021** na adresu
zdenka.mikulecka@svkhk.cz

Prezentace budou zveřejněny na webových stránkách SDRUK ČR: <https://sdruk.cz/>

Zapsala Mgr. Zdeňka Mikulecká, říjen 2021